

Notulae ad floram Sloveniae

Orchis papilionacea L.

Nova najdba vrste na Dolenjskem

New finding of the species in Dolenjska region

0055/2 Slovenija: Dolenjska, občina Trebnje, Trebanjski Vrh, travnik J od zaselka Žejnik (45°57'5,17" N 14°59'28,94" E), 350 m n. m., suh travnik na karbonatni podlagi, Det. N. Bizjak, T. Bizjak Govedič, 24. 5. 2019. Fotografija je dostopna na <http://www.biportal.si/>.

Čprav je prepoznavna metuljaste kukavice nedvoumna, naju je letošnja najdba na domačem travniku precej presenetila in v naju sprva zasadila kanec dvoma, po hitrem brskanju o razširjenosti pa navdala z navdušenjem, saj je bilo hitro jasno, da je to šele druga najdba te vrste na Dolenjskem. O prvi najdbi na Dolenjskem, v občini Šmarješke Toplice, poročajo v BAČIČ & al. (2014). Izven submediteranskega fitogeografskega območja pa je znana še najdba na Goričkem (CENC & PAUŠIČ 2016).

Na približno 1 ha velikem posestvu sta dve njivi, manjši vinograd in visokodebelni sadovnjak, vmes pa pasovi suhega travnika. Iz družine kukavičevk na njih vsako pomlad najdemo nekaj primerkov trizobe kukavice (*Orchis tridentata*), v jeseni pa je poln zavite škrbice (*Spiranthes spiralis*). Letos se je na pasu travnika pod njivo bohotil tudi en sam cvetoch primerk metuljaste kukavice. Zaradi barve je na daleč spominjal na navadno kukavico (*Orchis morio*), ki sva jo pred tem že opazili na enem od bližnjih travnikov. Po podrobnem pregledu sosednjih travnikov, metuljaste kukavice na njih ni bilo opaziti. Travnik leži na južnem pobočju hriba, lega je prisojna. Zadnjih deset let je redno košen dvakrat letno, običajno prvič konec junija, drugič pa konec avgusta ali v začetku septembra. Pokošeno trava je nato vedno odstranjena. Gnojen ni bil že vsaj petnajst let. Prav tako se travnika nikoli ne češe. Metuljasto kukavico smo lahko občudovali dva tedna, nato so cvetovi porjaveli. Glede na to, da je kukavica rastla ob poti, sva prepričani, da v zadnjih desetih letih ni cvetela, saj bi jo gotovo opazili. Verjetnost, da bo ista rastlina cvetela tudi drugo leto, je majhna (KINDLMANN & BALOUNOVA, 1999). Upava pa, da se kakšen primerk še kdaj pojavi na našem ali vsaj na katerem od sosednjih travnikov.

LITERATURA

- BAČIČ M., V. JERIN & N. JOGAN, 2015: *Orchis papilionacea* L., Notulae ad floram Sloveniae. Hladnikia (Ljubljana) 36: 53–54.
- CENC Ž. & I. PAUŠIČ, 2016: Prispevek k poznavanju razširjenosti metuljaste kukavice *Anacamptis papilionacea* (L.) R. M. Bateman, Pridgeon & M. W. Chase, 1997 (*Orchidaceae*) na severni meji areala vrste. Annales 26: 113–118.
- JOGAN, N. 2007: *Orchidaceae*. In: MARTINČIČ, A., T. WRABER, N. JOGAN, A. PODOBNIK, B. TURK, B. VREŠ, V. RAVNIK, B. FRAJMAN, S. STRGULC KRAJŠEK, B. TRČAK, T. BAČIČ, M. A.

- FISCHER, K. ELER & B. SURINA, 2007: Mala flora Slovenije. Ključ za določanje praprotnic in semenk. Četrta, dopolnjena in spremenjena izdaja. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana. 967 pp.
- KINDLMANN P. & Z. BALOUNOVA, 1999: Flowering regimes of terrestrial orchids: unpredictability or regularity? *Journal of Vegetation Science* 10: 269–273.

TEJA BIZJAK GOVEDIČ & NEJA BIZJAK

***Euphorbia characias* L. subsp. *wulfenii* (Hoppe ex Koch) A. R. Smith**

Potrditev uspevanja Wulfenovega mlečka na ozemlju Republike Slovenije

Confirmation of the occurrence of Wulfen spurge in the Republic of Slovenia

0449/1 Slovenija: Istra, Osp, polica na desni strani zgornjega roba velike stene. 45°34'19,85" S 13°51'46,99" V. Leg. Peter Glasnovič in Hana Hanžek-Turnšek, 10. 5. 2019.

Wulfenov mleček (*Euphorbia wulfenii* Hoppe syn. *Euphorbia characias* L. subsp. *wulfenii* (Hoppe ex Koch) A. R. Smith) je na seznam praprotnic in semenk slovenskega etničnega ozemlja uvrstil MAYER (1952) in posledično MARTINČIČ & SUŠNIK (1967), MARTINČIČ & SUŠNIK (1984) in MARTINČIČ & al. (1999). MAYERJEVE (1952) navedbe so se nanašale na obmorske predele Primorske, ki so danes del Italije (FLEISCHMAN 1844, POSPICAL 1897, MARCHESETTI 1896–97). WRABER (1990) je Wulfenov mleček zaradi zgodovine odkrivanja in njegovega uspevanja na tržaškem Krasu uvrstil med 100 znamenitih rastlin na Slovenskem (WRABER 1990). Vrsta je bila najprej opisana kot *Euphorbia veneta* Willd. (WILLDENOW 1809) iz okolice Benetk, vendar je nemški botanik D. H. HOPPE (1829), ki je pri botaniziranju na Krasu rastline opazoval v okolici Kontovela in Proseka, vpeljal novo ime *E. wulfenii* Hoppe ex W. Koch (Syn. Fl. Germ. Helv. 2: 628. 1837), ki se je kasneje uveljavilo za ta takson. SMITH (1968) je kasneje predlagal, da je zaradi majhnih morfoloških razlik takson bolje obravnavati kot vzhodno-sredozemsko podvrsto sicer v zahodnem Sredozemlju razširjenega stebričastega mlečka *E. characias* L.

Da je ločevanje med obema taksonoma problematično, je na primeru italijanskih populacij izpostavil že PIGNATTI (1982, 2017), vendar ju v obeh izdajah obravnava na vrstnem nivoju. Kariotipske analize so pokazale, da med obema podvrstama skoraj ni razlik (D'EMERICO & al. 2003) in tudi filogenetske analize jedrnih in plastidnih markerjev so pokazale, da sta taksona ozko sorodna in ju je smiselno obravnavati kot podvrsti (RIINA & al. 2013). Tudi hrvaški seznam flore (NIKOLIČ 1994) in Evropska flora (RADCLIFFE-SMITH in TUTIN v: TUTIN & al. 1968) Wulfenov mleček obravnavata na ravni podvrste. FRAJMAN & JOGAN (2007) sta Wulfenov mleček obravnavala kot vrsto brez znanih podatkov o uspevanju v Sloveniji, zato jo je Frajman (v MARTINČIČ & al. 2007) izločil iz določevalnega ključa in v opombi omenil, da pojavljanje na območju Slovenije ni pričakovano.